

Audiència. Jaume el Menor

15/11/2006

Benvolguts germans i germanes,

Al costat de la figura de Jaume el Major, el fill de Zebedeu, de qui parlarem dimecres passat, en els Evangelis apareix un altre Jaume, que és anomenat el Menor. També ell forma part de la llista dels dotze apòstols, escollits personalment per Jesús, i sempre s'especifica que és «el fill d'Alfeu» (Cf. Mateu 10,3; Marc 3,18; Lluc 5; Actes 1,13). Amb freqüència, va ser identificat amb un

altre Jaume, anomenat el Menor (Cf. Marc 15, 40), fill d'una Maria (Cf. ibídem), que podria ser Maria de Cleofàs, present, segons el quart Evangeli, als peus de la Creu, al costat de la Mare de Jesús (Cf. Joan 19,25).

També ell era originari de Natzaret i probablement era parent de Jesús (Cf. Mateu 13, 55; Marcs 6, 3), de qui és dit, segons el costum semític, «germà» (Cf. Marc 6, 3; Gàlates 1, 19). D'aquest últim Jaume, el llibre dels Actes dels Apòstols subratlla el paper preeminent exercit a l'Església de Jerusalem. En el Concili apostòlic que allà es va celebrar, després de la mort de Jaume el Major, va afirmar junt amb els altres que els pagans podien ser acollits a l'Església sense haver de sotmetre's abans a la circumcisió (Cf. Actes dels Apòstols 15, 13).

Sant Pau, que li atribueix una aparició específica del Ressuscitat (Cf. 1 Corintis 15, 7), amb motiu de la seva visita a Jerusalem, l'esmenta fins i tot abans que a Cefas-Pere, qualificant-lo com a «columna» de l'Església igual que ell (Cf. Gàlates 2, 9). A continuació, els judeocristians el van considerar el seu principal punt de referència. Se li atribueix també la Carta que porta el nom de Jaume i que està compresa en el cànon del Nou Testament. No es presenta a ell mateix com «germà del Senyor», sinó com a «serf de Déu i del Senyor Jesucrist» (Jaume 1, 1).

Entre els experts es debat la qüestió de la identificació d'aquests dos personatges del mateix nom, Jaume fill d'Alfeu i Jaume «germà del Senyor». Les tradicions evangèliques no ens han conservat cap narració ni sobre un ni sobre l'altre amb referència al període de la vida terrenal de Jesús. Els Actes dels

Apòstols, tanmateix, ens mostren que un «Jaume» va exercir un paper important, com ja hem esmentat, després de la resurrecció de Jesús, dins de l'Església primitiva (Cf. Actes 12, 17; 15, 13-21; 21, 18).

El fet més rellevant que va fer va ser la intervenció en la qüestió de la difícil relació entre els cristians d'origen jueu i els d'origen pagà: va contribuir, al costat de Pere, a superar, o més aviat, a integrar l'originària dimensió hebrea del cristianisme amb l'exigència de no imposar als pagans convertits l'obligació de sotmetre's a totes les normes de la llei de Moisès.

El llibre dels Actes dels Apòstols ha conservat la solució de compromís, suggerida precisament per Jaume, i acceptada per tots els apòstols presents, segons la qual, als pagans que creguessin en Jesucrist només se'ls hauria de demanar que

s'abstinguessin del costum idolàtric de menjar carn d'animals oferts en sacrifici als déus, i de la «impuresa», terme que probablement al·ludia a les unions matrimonials no permeses. A la pràctica, es tractava d'acceptar només poques prohibicions de la legislació de Moisès, considerades importants.

D'aquesta manera, es van assolir dos resultats significatius i complementaris, ambdós encara avui vàlids: per una part, es reconeix la relació inseparable que uneix al cristianisme amb la religió jueva, com la seva matriu perennement viva i vàlida; per una altra, es va permetre als cristians d'origen pagà conservar la pròpia identitat sociològica, que haguessin perdut si haguessin estat obligats a observar els anomenats «preceptes cerimonials» de Moisès: ja no havien de ser considerats com una obligació per als pagans convertits.

En definitiva, començava una pràctica de recíproca estima i de respecte, que, malgrat les doloroses incomprensions posteriors, buscava per la seva pròpia naturalesa salvaguardar el que era característic de cada una de les dues parts.

La informació més antiga sobre la mort d'aquest Jaume ens la presenta l'historiador jueu Flavi Josep. En les seves «Antiguitats Jueves» (20, 201 ss), redactades a Roma cap al final del segle I, ens explica que la mort de Jaume va ser decidida per la iniciativa il·legítima del Summe Pontífex Anano, Fill de l'Anàs del qual es parla als Evangelis, que va aprofitar l'interval entre la deposició d'un procurador romà (Fest) i l'arribada del successor (Albí) per decretar la seva lapidació, l'any 62.

El nom de Jaume, a més de l'apòcrif «Protoevangelí de Jaume», que exalta la santedat i la virginitat de Maria,

Mare de Jesús, està particularment lligat a la «Carta» que el porta. En el cànon del Nou Testament es troba en primer lloc entre les «Cartes» anomenades «catòliques», és a dir, les que no estaven destinades a una Església particular, com Roma, Efès, etc., sinó a moltes Esglésies. Es tracta d'un escrit summament important, que insisteix molt en la necessitat de no reduir la pròpia fe a una declaració verbal o abstracta, sinó a expressar-la concretament amb bones obres.

Entre altres coses, ens convida a la constància en les proves joiosament acceptades i a l'oració confiada per obtenir de Déu el do de la saviesa, gràcies a la qual arribem a comprendre que els vertaders valors de la vida no estan en les riqueses transitòries, sinó en saber compartir les pròpies capacitats amb els pobres i necessitats (Cf. Jaume 1, 27).

D'aquesta manera, la carta de Jaume ens mostra un cristianisme molt concret i pràctic. La fe s'ha de realitzar en la vida sobretot en l'amor al proïsme i particularment amb el compromís amb els pobres. Aquest és el rerafons amb què s'ha de llegir també la famosa frase: «Així com el cos sense l'esperit és mort, també la fe sense les obres és morta» (Jaume 2, 26).

De vegades, aquesta declaració de Jaume ha estat contraposada a les afirmacions de Pau, segons les quals no som justificats davant de Déu en virtut de les nostres obres, sinó gràcies a la nostra fe (Cf. Gàlates 2, 16; Romans 3,28). Tanmateix, les dues frases, que aparentment són contradictòries, en realitat, si s'interpreten bé, són complementàries. Sant Pau s'oposa a l'orgull de l'home, que pensa que no té necessitat de l'amor de Déu que ens ve abans, s'oposa a l'orgull de

l'autojustificació sense la gràcia que simplement és donada i no merescuda. Jaume parla, al contrari, de les obres com a fruit de la fe: «L'arbre bo dóna fruits bons», diu el Senyor (Mateu 7,17). I Jaume ens ho repeteix a nosaltres.

Finalment, la carta de Jaume ens exhorta posar-nos a les mans de Déu en tot allò que fem, pronunciant sempre les paraules: «Si el Senyor ho vol» (Jaume 4, 15). D'aquesta manera, ens ensenya a no planificar la nostra vida de manera autònoma i interessada, sinó a deixar espai a la voluntat inescrutable de Déu, que coneix l'autèntic bé per a nosaltres. Per això, Jaume continua sent un mestre de vida per a cada un de nosaltres.

Al final de l'audiència, el Papa va saludar els pelegrins en diversos idiomes.

Benvolguts germans i germanes,

Jaume el Menor, fill d'Alfeu, va ser dit per Sant Pau «columna» de l'Església de Jerusalem, de tal manera que durant el Concili apostòlic va contribuir decisivament a que els pagans convertits entressin a l'Església sense l'obligació de sotmetre's abans a la circumcisió.

A la Carta del Nou Testament que hom li atribueix, afirma que «la fe sense les obres és morta», insistint així sobre la necessitat de no reduir la pròpia fe a una pura declaració verbal abstracta. A més, ens convida a l'oració confiada per arribar a comprendre que el vertader valor de la vida no és en les riqueses materials, sinó a compartir els béns amb els pobres i necessitats. Amb l'expressió «si el Senyor ho vol», ens exhorta també abandonar-nos a les mans de Déu, complint així en la nostra vida la voluntat divina.

28 de juny de 2006

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-
jaume-el-menor/](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-jaume-el-menor/) (08/08/2025)